

Obsah

Předmluva	11
Úvod	12
1. Politologie	13
1.1 Politologie jako věda	13
1.2 Disciplíny politologie	17
1.3 Metody politologie a politologický výzkum	20
1.4 Politologie a ostatní vědy	22
1.5 Vývoj a nejvýznamnější představitelé politického myšlení	24
1.6 Založení a vývoj politologie v USA	28
1.7 Vznik a vývoj politologie v Evropě	30
1.8 České politické myšlení a jeho představitelé	31
David Easton: <i>Politologie ve Spojených státech</i>	34
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	38
<i>Rozšiřující literatura</i>	39
2. Politika	40
2.1 Politika. Politický program. Politický konflikt	40
Karel Čapek: <i>O politice</i>	43
Niccoló Machiavelli: <i>Vladař</i>	47
Václav Havel: <i>Politika a svědomí</i>	49
Václav Bělohradský: <i>O politice politické a antipolitické</i>	51
Max Weber: <i>Etika a politika</i>	53
Petr Pithart: <i>Chvála politiky aneb návod, jak ji ostouzet</i>	55
2.2 Politický systém. Moc. Autorita	57
2.3 Politická kultura, politická socializace	58
2.4 Politická participace	59
2.5 Veřejné mínění. Masová média	61
Gabriel Almond, Sidney Verba: <i>Pocit občanské způsobilosti</i> ..	62
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	65
<i>Rozšiřující literatura</i>	67
3. Politické strany. Politický pluralismus	68
3.1 Teorie politického pluralismu	68
3.2 Politické strany	69
3.3 Levice a pravice	71
3.4 Koalice politických stran	75
3.5 Systémy politických stran	76

Edvard Beneš: <i>Psychologie politického stranictví jako zjev antidemokratický</i>	77
Seymour Lipset, Stein Rokkan: <i>Politická strana: činitel konfliktu a nástroj integrace</i>	80
Mancur Olson: <i>Logika kolektivního jednání</i>	82
3.6 Financování politických stran	83
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	88
<i>Rozšiřující literatura</i>	89
4. Volby a volební systémy	90
4.1 Volby	90
4.2 Formy přímé demokracie: referendum, iniciativa a odvolání	93
Anthony Downs: <i>Základní logika hlasování: Shrnutí</i>	94
Angus Campbell, Philip Converse, Warren Miller, Donald Stokes: <i>Formování politických představ a změna politické orientace</i> ..	95
4.3 Volební systémy	99
4.4 Volební systém v ČR	103
4.4.1 Volby do Sněmovny	104
4.4.2 Volby do Senátu	104
Václav Bělohradský: <i>Volební systém a demokracie: K prvnímu výročí svobodných voleb</i>	107
John S. Mill: <i>O pravé a nepravé demokracii; zastoupení všech a zastoupení pouze většiny</i>	109
Andrew M. Carstairs: <i>Poměrné systémy</i>	111
4.5 Teorie racionální volby	116
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	119
<i>Rozšiřující literatura</i>	122
5. Stát	123
5.1 Pojmenování státu	123
5.2 Vznik státu a teorie jeho vzniku	123
5.3 Podstata teorie státu	124
5.4 Vymezení státu podle obyvatelstva	126
5.5 Stát jako subjekt mezinárodního práva. Suverenita	126
5.6 Funkce státu	127
5.7 Sociální stát	128
5.8 Formy státu	131
Platón: <i>Obec</i>	134
Aristoteles: <i>Pojem, vznik, význam a složky obce</i>	136
Thomas Hobbes: <i>Leviathan</i>	138
John Locke: <i>O stavu přirozeném</i>	140
Jean J. Rousseau: <i>O společenské smlouvě neboli zásady státního práva</i>	142

Vladimír I. Lenin: <i>Stát a revoluce</i>	145
Robert Nozick: <i>Anarchie, stát a utopie</i>	147
Idea české státnosti	149
5.9 Státní symboly	152
Preambule Ústavy České republiky	157
Preambule Ústavy Slovenské republiky	158
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	158
<i>Rozšiřující literatura</i>	160
6. Demokracie	161
6.1 Teoretické vymezení demokracie	161
6.2 Reálná demokracie	164
6.3 Základní otázky demokracie	165
6.4 Způsoby demokratické kontroly	168
6.5 Občan a právo v demokratickém státě	169
6.6 Právo na soudní ochranu	170
Tomáš G. Masaryk: <i>Demokracie jako názor na svět a život</i>	171
Perikles: <i>Epitaphios</i>	174
Robert A. Dahl: <i>Instituce polyarchie</i>	176
Alexis de Tocqueville: <i>Tyranie většiny</i>	177
Karl R. Popper: <i>Uzavřená a otevřená společnost</i>	179
Hlava první Ústavy ČR	181
6.7 Demokratický ekonomický systém	182
Petr L. Berger: <i>Nejistý triumf demokratického kapitalismu</i>	184
Michael Novak: <i>Duch demokratického kapitalismu</i>	186
6.8 Kritika demokracie	188
6.8.1 Kritika demokracie: Teorie elit	188
Muammar Al-Kaddáfí: <i>Lidové kongresy a lidové výbory</i>	189
Joseph A. Schumpeter: <i>Některé závěry analýzy demokratického procesu</i>	191
Josef L. Fischer: <i>Skladebná demokracie</i>	193
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	196
<i>Rozšiřující literatura</i>	198
7. Ústava	199
7.1 Ústava a stát	199
7.2 Ústava a státnost	201
7.3 Teoretický základ ústavy	204
7.3.1 Teorie suverenity lidu	206
7.3.2 Koncepce omezené vlády: vláda práva a právní stát	208
7.3.3 Legitimita	210
7.3.4 Princip oddělení moci a systém brzd a rovnováh	212

7.4 Parlament	215
7.4.1 Funkce parlamentu	216
7.4.2 Struktura parlamentu	219
7.5 Výkonné orgány	222
7.5.1 Hlava státu	223
7.5.2 Vláda	224
7.5.3 Správa	225
7.6 Soudy	226
7.6.1 Vůle většiny, nebo práva jednotlivce?	227
7.6.2 Ústavní soudnictví	228
Vladimír Klokočka: <i>Princip materiálního právního státu a hodnotová vázanost Ústavy</i>	229
Charles L. Montesquieu: <i>O anglické ústavě</i>	230
Alexandr Hamilton, James Madison, John Jay: <i>Federalista č. 78</i>	232
7.7 Český ústavní vývoj	234
7.8 Ústava České republiky	240
Hlava II.–IV. Ústavy ČR	242
7.9 Územní samospráva	253
John S. Mill: <i>O místních zastupitelských sborech</i>	256
Elinor Ostromová: <i>Správa věcí společných</i>	258
7.10 Role státu v ekonomické oblasti. Hospodářská politika	260
7.10.1 Ústřední banka	262
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	263
<i>Rozšiřující literatura</i>	265
8. Hodnotový rozměr demokracie a lidská práva	267
Vladimír Čermák: <i>O hodnotovém řádu</i>	268
8.1 Svoboda	270
Erich Fromm: <i>Vyčlenění individua a dvojznačnost svobody</i>	272
Isaiah Berlin: <i>Dva pojmy svobody</i>	275
Fjodor M. Dostojevskij: <i>Velký inkvizitor</i>	277
John S. Mill: <i>O svobodě</i>	279
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	281
8.2 Spravedlnost	281
8.2.1 Kritika sociální spravedlnosti	283
Platón: <i>O původu a podstatě spravedlnosti</i>	284
Sofisté: <i>Přirozená spravedlnost</i>	285
Aristoteles: <i>Spravedlnost rozdíleci a opravná</i>	286
Friedrich A. Hayek: <i>Zásady spravedlnosti</i>	288
John Rawls: <i>Hlavní idea teorie spravedlnosti</i>	290
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	291

8.3 Rovnost	292
8.3.1 Sociální stratifikace	293
Jean J. Rousseau: <i>Rozprava o příčinách a původu nerovnosti mezi lidmi</i>	295
Alexis de Tocqueville: <i>Politické důsledky společenského zřízení Angloameričanů</i>	296
George Orwell: <i>Farma zvířat</i>	298
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	300
8.4 Lidská práva	301
Deklarace nezávislosti USA	307
Prohlášení Charty 77	308
Listina základních práv a svobod	311
Ludvík Vaculík: <i>Život za život</i>	315
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	320
<i>Rozšiřující literatura</i>	321
9. Politické doktríny a ideologie	323
9.1 Liberalismus	325
Friedrich A. Hayek: <i>Principy liberálního společenského řádu</i> ..	327
9.2 Konzervatismus	329
Roger Scruton: <i>Konzervatismus</i>	331
9.3 Křesťanská sociální nauka	332
Jan Pavel II: <i>Centesimus annus</i>	334
9.4 Socialismus	336
G. D. H. Cole: <i>Fabiánský socialismus</i>	338
9.5 Komunismus	340
Karl Marx, Friedrich Engels: <i>Manifest komunistické strany</i> ..	342
9.6 Fašismus a nacismus	344
Adolf Hitler: <i>Německé mládeži</i>	346
9.7 Rasismus	347
Charles Beaumont: <i>Vetřelec</i>	350
9.8 Nacionalismus	354
Arnošt Gellner: <i>Poznámka o slabosti nacionalismu</i>	355
9.9 Anarchismus	357
Petr Kropotkin: <i>Zásady anarchie</i>	359
9.10 Feminismus	360
Simone Beauvoirová: <i>Druhé pohlaví</i>	363
9.11 Environmentalismus	365
Aldo Leopold: <i>Etika země</i>	365
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	368
<i>Rozšiřující literatura</i>	369

10. Mezinárodní vztahy	371
10.1 Věda mezinárodních vztahů a její vývoj	371
10.2 Mezinárodní prostředí	373
10.3 Mezinárodní politika a její nástroje	375
10.4 Mezinárodní ekonomická spolupráce	377
10.4.1 Globalizace	379
Jan Keller: <i>Globalizace omezuje demokracii</i>	383
Stanley Fischer: <i>Obrana Globalizace</i>	386
10.5. Mezinárodní uspořádání ozbrojených sil	389
10.6 Mírová řešení konfliktů	390
10.7 Opatření při ohrožení nebo porušení míru	390
10.8 Válečný stav	391
10.9 Mezinárodní systém	392
10.10 Organizace spojených národů	396
Charta OSN	399
10.11 Evropská unie	401
10.11.1 Teorie evropské integrace	404
10.11.2 Evropská měnová unie a budoucnost Evropy	406
10.11.3 Budoucnost Evropy – rozšiřování EU	407
Maastrichtské dohody	409
10.12 Organizace severoatlantické smlouvy (NATO)	410
Severoatlantická smlouva	413
Deklarace z Ria	415
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	417
<i>Rozšiřující literatura</i>	418
11. Politická transformace	419
11.1 Česká republika	420
11.2 Chile	423
11.3 Jihoafrická republika	426
Dagmar Šimková: <i>Byly jsme tam taky</i>	428
Karl Jaspers: <i>Čtyři pojmy viny</i>	432
Vojtěch Cepl, Mark Gillis: <i>Transformace hlav a srdcí</i> <i>ve východní Evropě</i>	434
Kader Asmal, Louise Asmal, Ronald Suresh Roberts: <i>Pravdou ke smíření</i>	437
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i>	439
<i>Rozšiřující literatura</i>	441
Sekundární literatura	442
Slovníček cizích slov	445